

Informacja dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna

Od 1 stycznia 2024 r. na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429) ustawodawca zakłada przebudowę dotychczasowego systemu świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów.

Z dniem wejścia w życie ustawy o świadczeniu wspierającym, czyli 1 stycznia 2024 r. zostaje uchylony art. 16a ustawy o świadczeniach rodzinnych regulujący zasady przysługiwania specjalnego zasiłku opiekuńczego. Oznacza to, że od tej daty specjalny zasiłek opiekuńczy nie będzie mógł być przyznawany.

Zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy o świadczeniu wspierającym, opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, którzy pobierają świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna do których prawo powstało/powstało do dnia 31 grudnia 2023 r., na podstawie obecnych przepisów i warunków, zachowują prawa do tych świadczeń po 31 grudnia 2023 r.,

Świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach obowiązujących od 1 stycznia 2024 r. (tzw. nowe świadczenie pielęgnacyjne) będzie przysługiwać wyłącznie osobom sprawującym opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami w wieku do ukończenia 18. roku życia, natomiast osoba z niepełnosprawnościami, nad którą opieka była sprawowana będzie mogła ubiegać się o przyznanie dla niej świadczenia wspierającego.

Osoba pobierająca świadczenie pielęgnacyjne, która sprawuje opiekę nad dzieckiem w wieku do ukończenia 18. roku życia i która będzie chciała po 31 grudnia 2023 r. otrzymać świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach (czyli z możliwością podejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, nie kolidującej ze sprawowaniem opieki) musi po tej dacie zrezygnować z pobierania świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie starych przepisów i złożyć wniosek o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie nowych przepisów.

W przypadku gdy opiekun otrzymujący świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach będzie sprawował opiekę nad więcej niż jedną osobą w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności, to wysokość świadczenia pielęgnacyjnego jest podwyższana o 100% na drugą i każdą kolejną osobę, nad którą sprawowana jest opieka.

Osoby uprawnione do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna zachowują prawo do w/w świadczeń na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r., również w przypadku, gdy osobie nad którą sprawują opiekę zostało wydane nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie o niepełnosprawności po 2023-12-31. Warunkiem zachowania prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego w tym przypadku będzie złożenie wniosku o nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia o niepełnosprawności, a następnie złożenie wniosku o ustalenie prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego

zasiłku opiekuńczego w terminie 3 miesiące, licząc od dnia wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności.

Prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach dotychczasowych przysługiwać będzie również po upływie okresu zasiłkowego na który prawo zostało przyznane (czyli także na kolejne okresy zasiłkowe) pod warunkiem, że wniosek o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego na nowy okres zasiłkowy zostanie złożony w terminie 3 miesiące od dnia następującego po dniu, w którym zakończył się dotychczasowy okres zasiłkowy. Złożenie przez osobę wymagającą opieki wniosku o przyznanie świadczenia wspierającego w ZUS będzie skutkowało wstrzymaniem wypłaty opiekunowi tej osoby świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna.

Świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna przyznane/wypłacone opiekunowi za okres za który osoba wymagająca opieki otrzymała świadczenie wspierające będzie świadczeniem nienależnie pobranymi podlegającym zwrotowi wraz z odsetkami do którego to zwrotu zobowiązany zostanie opiekun. Osoba z niepełnosprawnościami, składając w ZUS wniosek o świadczenie wspierające będzie mogła zdecydować od jakiego miesiąca chce mieć przyznane przez ZUS świadczenie wspierające, dzięki czemu może nie dopuścić do sytuacji otrzymania świadczenia wspierającego za ten sam okres za który jej opiekun otrzymał w gminie świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna i tym samym uniknąć sytuacji powstania nienależnych świadczeń po stronie jej opiekuna.

Najważniejsze zmiany w przepisach regulujących zasady przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego obowiązujące od 1 stycznia 2024 r.:

- świadczenie pielęgnacyjne będzie przysługiwać wyłącznie osobom sprawującym opiekę nad osobą w wieku do ukończenia 18. roku życia,
- uchylenie warunku rezygnacji lub niepodejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - oznacza to, że osoby sprawujące opiekę nie będą musiały rezygnować z aktywności zawodowej aby otrzymać świadczenie pielęgnacyjne,
- w konsekwencji uchylenia warunku rezygnacji/niepodejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej uchylono również art. 17b ustawy o świadczeniach rodzinnych, czyli przepis uzależniający przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego rolnikom, małżonkom rolników lub domownikom od warunku zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym. W związku z tym, uchylono również w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników przepisy dotyczące opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za te osoby (składki do KRUS na dotychczasowych zasadach będą przez organy właściwe opłacane tylko w przypadku osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy i zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów dotychczasowych,
- uchylenie art. 17 ust. 1a, czyli przepisu, który wskazywał kolejność osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego,
- uchylenie art. 17 ust. 1b, czyli przepisu warunkującego przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego od daty powstania niepełnosprawności, uchylenie negatywnej przesłanki uniemożliwiającej przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego jeśli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do własnej emerytury, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej,

zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, lub świadczenia pieniężnego przyznanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia.

Świadczenie pielęgnacyjne będzie przysługiwało od 1 stycznia 2024 roku:

- matce albo ojcu
- innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom,
- opiekunowi faktycznemu dziecka,
- osobom sprawującym pieczę zastępczą – jeżeli sprawują opiekę nad osobą niepełnosprawną w wieku do ukończenia 18 roku życia.

Osoba niepełnosprawna musi legitymować się, tak samo jak dotychczas, orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Podstawową różnicą między starym, a nowym świadczeniem pielęgnacyjnym jest to, że nowe przysługuje wyłącznie do ukończenia 18 roku życia przez osobę niepełnosprawną oraz to, że opiekunowie będą mogli pracować i zarabiać. Ważne jest jedynie, aby osoba ubiegająca się o nowe świadczenie, była osobą z kręgu wyżej wymienionych osób uprawnionych do świadczenia i sprawowała opiekę nad dzieckiem legitymującym się odpowiednim orzeczeniem.

Nowe świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
2. osoba wymagająca opieki została umieszczona lub przebywa w domu pomocy społecznej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o której mowa w przepisach o pomocy społecznej, zakładzie karnym, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym albo schronisku dla nieletnich;
3. osoba wymagająca opieki jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej;
4. na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów

zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej;

5. na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub prawo do zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna nie będą przysługiwać opiekunowi, w przypadku, gdy osoba wymagająca opieki będzie miała przyznane przez ZUS świadczenie wspierające.

Świadczenie wspierające – najważniejsze informacje

Świadczenie wspierające ma trafiać bezpośrednio do dorosłych osób z niepełnosprawnościami. Jego wysokość powiązana została z wymiarem renty socjalnej. O wysokości świadczenia będzie decydować m.in. zdolność danej osoby do samodzielnego wykonywania określonych czynności lub zadań związanych z codziennym funkcjonowaniem czy jej wiek (określane punktowo). **Zgodnie z ustawą, kwota świadczenia wspierającego zostanie powiązana z wysokością renty socjalnej, która wynosi teraz 1588,44 zł miesięcznie brutto.**

W ustawie zapisano, że **świadczenie wspierające przysługuje osobie od ukończenia 18. roku życia.**

Ustawa przewiduje, że świadczenie wspierające przysługuje w wysokości od 40 proc. do 220 proc. renty socjalnej – w zależności od poziomu potrzeby wsparcia. Decyzje ustalające poziom potrzeby wsparcia będą wydawane przez wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności na wniosek osób niepełnosprawnych maksymalnie na 7 lat.

Świadczenie wspierające będzie przysługiwać miesięcznie w wysokości:

- 220 proc. renty socjalnej, jeżeli potrzebę wsparcia określono na poziomie od 95 do 100 punktów.
- 180 proc. renty socjalnej określono na poziomie od 90 do 94 punktów,
- 120 proc. renty socjalnej - na poziomie od 85 do 89 punktów,
- 80 proc. renty socjalnej - na poziomie od 80 do 84 punktów,
- 60 proc. renty socjalnej - na poziomie od 75 do 79 punktów,
- 40 proc. renty socjalnej - na poziomie od 70 do 74 punktów.

Świadczenie wspierające nie będzie przysługiwało, jeżeli:

- osoba uprawniona do świadczenia wspierającego zostanie umieszczona w domu pomocy społecznej, w rodzinnym domu pomocy, zakładzie opiekuńczo–lecznym, zakładzie pielęgnacyjno - opiekuńczym, placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, zakładzie karnym, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym albo schronisku dla nieletnich;

- osoba uprawniona do świadczenia wspierającego uzyska za granicą prawo do świadczenia o podobnym charakterze, chyba że dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym będą stanowiły inaczej;
- inna osoba będzie uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków z opieką nad osobą uprawnioną do świadczenia wspierającego, chyba że dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym będą stanowiły inaczej.

Świadczenie wspierające będzie wypłacał Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawa nakłada na Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne opiekunom, którzy nie podejmą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej ze względu na potrzebę udzielania wsparcia osobie uprawnionej do świadczenia wspierającego, wspólnie z nią zamieszkującemu i gospodarującemu.

Zgodnie z ustawą, **wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego należy złożyć nie wcześniej, niż w miesiącu, w którym decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia stała się ostateczna.** Wnioski do ZUS składa się wyłącznie w formie elektronicznej.

Jeżeli osoba z niepełnosprawnością złoży wniosek w ciągu trzech miesięcy od dnia ukończenia przez nią 18. roku życia, prawo do świadczenia wspierającego zostanie ustalone od miesiąca osiągnięcia pełnoletności.

Natomiast wszyscy, którzy wejdą do systemu po 1 stycznia 2024 r., bo np. nabędą niepełnosprawność, będą otrzymywali wsparcie już na nowych zasadach. Nie będą mieli prawa wyboru starego systemu. Przepisy uzależniają otrzymanie świadczenia wspierającego w odpowiedniej wysokości od punktacji w skali potrzeby wsparcia – od 70 do 100 punktów.

Świadczenie wspierające będzie dodatkowym wsparciem do wszystkich pobieranych świadczeń np. renty socjalnej. Jednak będzie się ono wliczało do dochodu, jeśli chodzi o odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze i usługi opiekuńcze z pomocy społecznej.

Osoby z największą potrzebą wsparcia będą mogły starać się o świadczenie wspierające od 1 stycznia 2024 r.